

Về với cù lao nhỏ *bên sông Hậu*

HOÀNG KHÁNH DUY

SỐNG Ở MẢNH ĐẤT NẴM BÊN DÒNG SÔNG HẬU NGÓT NGHÉT NĂM, SÁU NĂM TRỜI, VẬY MÀ TÔI CHƯA MỘT LẦN ĐẾN VỚI THỐT NỐT, CHƯA MỘT LẦN ĐẶT CHÂN LÊN MẢNH ĐẤT CÙ LAO VỐN NỔI TIẾNG TỪ XƯA MÀ ÔNG NỘI TÔI VẪN THƯỜNG HAY NHẮC MỖI LÚC ÔNG NGỒI UỐNG TRÀ DƯỚI BÓNG CAU GIÀ TRONG CHIẾU LỘNG GIÓ. BỔNG MỘT NGÀY, CÁI THỨ "XÊ DỊCH" TRỖI DẬY TRONG TÔI.

Ngồi trên xe một quãng đường từ trung tâm thành phố Cần Thơ về cù lao Tân Lộc - một cù lao nhỏ nằm trên dòng sông Hậu, thuộc phường Tân Lộc, quận Thốt Nốt, thành phố Cần Thơ, người bạn đồng hành rỉ tai tôi: "Về mà xem, Tân Lộc đẹp lắm, cây trái xum xuê, gió mát rười rượi khác hẳn thành phố của mình". Tôi nhìn cô, cười. Thú thật tôi chưa đến cù lao Tân Lộc lần nào, hoặc chỉ nghe nhắc đến, hoặc chỉ đi ngang qua thả mắt nhìn về cái doi đất mọc lên giữa sông vẫn không thể nào cảm nhận hết những nét đặc trưng mang sắc màu sông nước. Xe

lướt băng băng trên con đường phẳng trải nhựa bóng loáng. Đường về Thốt Nốt hôm nay không còn là con đường chông chênh, gập ghềnh và nhỏ hẹp như ngày xưa. Tháng chín, mạ trên đồng vừa được cấy, mạ bén rễ vươn lên xanh ngắt một màu. Gió thổi, lúa vờn nhịp nhàng như sóng. Chốn ven đò thật thanh bình.

Chúng tôi xuống xe, qua phà Thốt Nốt - Tân Lộc. Miền Tây sắp vào mùa nước nổi nên nước dòng sông Hậu đỏ ngầu phù sa. Cù lao Tân Lộc nằm ở giữa sông, không một nhịp cầu nối liền bên này, bên ấy. Nhưng không vì thế mà tách biệt hoàn toàn với thế giới

Trải nghiệm trên dòng sông êm đềm. Ảnh: Đặng Thanh Phương

Nghe đờn ca tài tử. Ảnh: Hồ Lê Hoàng Vũ

nhộn nhịp bên này sông. Phà Tân Lộc cứ liên tục trở mũi đưa khách qua lại trên dòng sông, khách về Tân Lộc, khách về thị thành. Đứng trên phà, gió lộng, trước mặt tôi là sông với sóng, những chiếc ghe ì ạch từ miệt An Giang đổ về, xuống cập bến, dáng ai thon thả buồng mái chèo mái tóc bay bay, đẹp lắm! Tôi đang đắm chiêu suy nghĩ, say mê ngắm cảnh thì phà cập bến. Chúng tôi lên xe đi tiếp hành trình dài hơn 20 cây số trên tuyến lộ "xương sống" nối từ đầu đến cuối cù lao. Khoảng 150 năm về trước, dân cư các vùng lân cận trong công cuộc khai khẩn đất hoang đã tìm đến vùng này sinh sống, dựng nhà, trồng cây ăn quả. Hôm nay Tân Lộc đổi thay, đời sống người dân không còn nghèo nàn, cơ cực như trước nữa. Những ngôi nhà mới mọc lên, san sát và kiên cố, đường sá thông thoáng, cầu kè vững chãi vắt ngang những dòng kinh chảy ngang chảy dọc trên mảnh đất cù lao. Mặc dù vậy, tôi cảm thấy dường như người cù lao vẫn nỗ lực giữ cho mảnh đất yêu thương của mình cái đẹp mộc mạc, giản dị của làng quê Nam Bộ xa xưa. Cuộc sống đổi thay chứ "chất quê" vẫn không thay đổi...

Một người bạn thân thiết dẫn chúng tôi vào vườn sinh thái Tân Lộc, một kiểu du lịch vườn tược mát ngọt, bình dân để du khách có thể tự do hái trái cây: chôm chôm, cóc, ổi, mận,... cầm chiếc cần câu câu cá, đờn ca tài tử, cùng nhâm nhi chút rượu đình làng nổi tiếng chốn này. Hơi tiếc vì mùa chôm chôm đã qua trước khi chúng tôi đến, vắng màu đỏ đỏ của

Xứ cù lao tràn ngập màu xanh của cây lá. Ảnh: Nguyễn Văn Tuấn

chôm chôm, vườn tược trở nên nhật nhòa hẳn đi. Anh bảo: “Khoảng tháng tư, tháng năm ghé lại cù lao. Mùa đó trái cây chín rộ, ở đây có cả lễ hội trái cây truyền thống, nổi tiếng từ xưa”. Tôi quay sang nói với cô Nguyệt Quế: “Chùng nào thất nghiệp về cù lao mua đất dựng nhà rồi mở khu du lịch sinh thái cây nhà lá vườn chắc đủ sống, cô heng?”. Bước vào vườn sinh thái, chúng tôi như bước vào một thế giới khác lạ hẳn đi. Thế giới ấy tràn ngập màu xanh của cây lá, màu đục đục của nước sông quê, màu xanh lam mây trời và gió băng băng từ ngoài sông thổi vào đất cù lao mát dịu. Thế giới ấy an bình và thanh thản, trong phút chốc tôi quên đi những mệt mỏi thường nhật để hòa mình vào cuộc sống nông nhàn...

Bữa cơm trên đất cù lao, chúng tôi được chủ nhà thết đãi toàn những món ăn đặc sản của miền Tây, của cù lao Tân Lộc. Nồi cá linh non kho lạt ăn kèm với cơm trắng, cá linh lớn lên qua mùa nước phù sa, thân cá trắng bạc cuộn trong màu nước kho sóng sánh vàng, ngon ngọt tận ruột gan. Mắm cá tra đem chiên trên lửa vàng - một đặc sản nổi tiếng của Tân Lộc - ăn kèm với chuối chát thơm ngon khó cưỡng.

Về Tân Lộc, chúng tôi còn được ghé thăm vườn nhãn, vườn dừa mát lành, thưởng thức vị ngọt của nước dừa tươi vừa hái xuống, sáng khoái lạ lùng. Tôi đã hiểu vì sao nhạc sĩ Phạm Tuyên lại ví cù lao Tân Lộc là “hòn đảo ngọt”, về xứ cù lao là về với sự mát mẻ, trong lành, về với những con người nồng hậu, hiền hòa như dòng sông quê hương. Đang vì vu trên mảnh đất này, tôi chợt nghe ai đó hát câu hát ngày xưa chị tôi thường hay hát trong những buổi trưa nằm trên cánh võng sau hè: “Má ơi đừng gả con xa - Chim kêu vượn hú biết nhà má đâu”... Tôi bỗng nghĩ đến những cô gái xứ cù lao Tân Lộc lấy chồng Đài Loan, tìm hạnh phúc trên một đất nước xa lạ, xa cách dặm trường, lòng thoáng buồn. Có lẽ vì vậy mà cù lao Tân Lộc còn được người ta gọi bằng cái tên “Đảo Đài Loan”. Mong rằng những cô gái ấy sẽ tìm thấy hạnh phúc cho cuộc đời mình...

Tân Lộc để lại trong lòng tôi dư âm tình đất, tình người, chảy qua tâm hồn tôi như dòng sông Hậu bao tháng năm vẫn êm đềm như dải lụa mềm vắt ngang mảnh đất miền Tây xinh đẹp. ■

Yangon...

Tiếp theo trang 51

Thời trang của người Myanmar còn thể hiện ở ba vệt Thanakha trên mặt. Với thời tiết nắng nóng quanh năm, người Myanmar truyền đời lấy bột Thanakha làm kem chống nắng. Balay đem dụng cụ đến cho tôi xem. Đó là một khúc cây Thanakha ngắn cỡ một gang, bán rất sẵn ngoài chợ. Cô mài vỏ trên đĩa đá, đổ chút nước vào trước khi mài. Vài phút sau, cô có chút bột sền sệt màu xi măng. Nam phụ lão ấu đều bôi Thanakha ở những phần nào nhô ra dưới ánh mặt trời. Tôi hỏi đã bôi “kem” thì phải bôi cho đều, sao ai cũng nhôm nhem ba vệt trên hai má và trước trán thế kia. Balay bảo họ làm điểm nhấn thế cho... đẹp. Bột cây Thanakha còn được chế thành kem đóng sẵn trong hộp nhựa, bán phổ biến ở bất kỳ tiệm tạp hóa và điểm du lịch nào với giá 500 kyat (khoảng 10.000 đồng). Nhưng tôi ngờ rằng ngày nay, Thanakha đã trở thành văn hóa làm đẹp của người Myanmar nhiều hơn là tiện ích chống nắng, vì thấy có cô gái da trắng bóc làm việc 8 tiếng trong siêu thị điều hòa mát lạnh mà vẫn ba vệt trắng mặt.

Bên cạnh “văn hóa Thanakha”, người Myanmar còn có văn hóa ăn trầu, từ tầng lớp lao động đến công nhân viên chức, già trẻ, nam nữ lúc nào cũng bồm bẻm nhai trầu. Ở một số nơi công cộng như chùa chiền, người ta đặt sẵn những chiếc ang đồng để cho khách thập phương nhỏ bã trầu, bằng không thì họ sẽ bọ đầu nhỏ đấy. Đang đi trên đường, thảng hoặc lại giật mình vì một nam nhân trẻ trung thò đầu ra khỏi cửa taxi và nhỏ toẹt bã trầu trên đường phố.

Ngoài mặc longyi, bôi Thanakha, môi đỏ vệt trầu, người Myanmar còn duy trì văn hóa ăn bốc trong bữa cơm và đi chân đất ở tất cả những ngôi chùa, thiền viện rộng lớn. Quả là miễn đất này rất khác những nơi còn lại trên địa cầu. Cũng ở nơi đây, các nhiếp ảnh gia quốc tế còn chớp được hình ảnh những người phụ nữ cổ dài nổi tiếng thuộc bộ tộc Padaung để tranh thủ đưa lên trang bìa những tạp chí lớn. Những chiếc vòng vàng được đặt vào cổ các bé gái và theo năm tháng số vòng kim loại nhiều lên, tạo ra những người đàn bà “cổ hươu kiêu kỳ”. Ở Yangon, người ta cho rằng những vệt Thanakha là đẹp thì ở Heho, những người đàn bà cổ dài cũng trở thành điểm lẹ. Tại sao không?

Trên đường ra sân bay để quay về Hà Nội, lúc chiếc xe du lịch chạy qua đường Wisara, tôi ngoái nhìn Shwedagon lần nữa. Ngôi chùa Vàng với đôi chingthe (sư tử thần) trắng khổng lồ oai phong ngời trước cửa, khi về đêm sáng rực ánh đèn, ban ngày ngạo nghễ trông sang Quảng trường Nhân dân, sang trọng và kiêu hãnh tựa cung điện của một đế chế thịnh vượng bậc nhất. Tôi yêu thích con đường này, con đường đẹp nhất Yangon, mà khi đứng ở đó, người ta sẽ không thể nhìn thấy những cỗ xe cũ kỹ chất đầy người dân lao động đang cố đeo bám lấy thành xe, và tạm quên đi nỗi bức mình vì suốt tuần lễ không gửi được email do lệnh kiểm soát thư tín của chính quyền quân sự nơi này. ■